

UNIwersytet w Białymstoku
WYDZIAŁ PRAWA
15-213 Białystok, ul. Mickiewicza I
tel. 85 732 70 62, fax 85 740 60 89
www.prawo.uwb.edu.pl

Białystok, 15.04.2024

Dr hab. Elżbieta Kuźelewska, prof. UwB
Wydział Prawa
Uniwersytet w Białymstoku

Powtórna recenzja rozprawy doktorskiej
Pana mgr Piotra Zajęcia
pt. „Rola samorządu terytorialnego w wyrównywaniu
szans osób z niepełnosprawnością w Polsce i Szwecji –
analiza porównawcza”
Kielce 2023, ss. 221.

W sporządzonej 26 listopada 2023 r. recenzji pierwotnej wersji rozprawy Pana mgr. Piotra Zajęcia pozytywnie oceniłam wybór tematu pracy oraz wskazałam jej walory naukowe niebudzące wątpliwości. Z uwagi na zauważone niedociągnięcia merytoryczne i metodologiczne, skorzystałam z uprawnień, jakie daje recenzentowi § 6 ust. 7 Regulaminu określającego zasady i tryb postępowania w sprawie nadania stopnia doktora w dyscyplinie stanowiącego załącznik do uchwały nr 5/2021 Senatu Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach z dnia 28 stycznia 2021 roku w sprawie wprowadzenia Regulaminu określającego zasady i tryb postępowania w sprawie nadania stopnia doktora w dyscyplinie. W konkluzji wnioskowałam o poprawienie recenzowanej rozprawy doktorskiej w szczególności w odniesieniu do ośmiu wskazanych przeze mnie punktów. W obecnej recenzji nie będę się odnosić do kwestii niebudzących wątpliwości i ocenionych przeze mnie pozytywnie. Skupię się na wprowadzonych przez Doktoranta zmianach do rozprawy doktorskiej celem oceny ich wpływu na poprawę jakości pracy i w efekcie wskazanie czy zmodyfikowana rozprawa

doktorska spełnia wymogi art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (tj.: Dz. U. 2017 r., poz. 1789) w zw. z art. 179 ust. 1 ustawy z dnia 3 lipca 2018 r. - Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2018 r., poz. 1669 ze zm.) i stanowi oryginalne rozwiązanie problemu naukowego.

Struktura pracy (spis treści i uwagi zawarte we Wstępie) dowodzą konstruktywnych zmian wprowadzonych do pierwotnej wersji rozprawy doktorskiej. Doktorant doprecyzował i właściwie określił cel badawczy, odpowiednio sformułował pytania badawcze, poprawnie skonstruował hipotezę główną oraz posiłkowe. Uporządkowane zostały metody badawcze. Uaktualniono metryki polskich aktów prawnych. Źródła przedstawione zostały według mocy prawnej ich obowiązywania.

Sposób prezentacji definicji niepełnosprawności w aktach prawa międzynarodowego jest satysfakcjonujący; przedstawiony został w znacznej mierze chronologicznie, co pozwoliło na pokazanie rozwoju koncepcji prawnej w oparciu o model prawnoczwłowieczy i model społeczny niepełnosprawności.

Pogłębiona została analiza statusu prawnego osób z niepełnosprawnościami w prawie polskim. Określony został katalog osób poddanych problematyce badawczej – osoby dorosłe z niepełnosprawnością (w Polsce są to osoby posiadające orzeczenie o stopniu niepełnosprawności, w Szwecji są to osoby, które skorzystały z wybranych usług wsparcia lub sprzętu rehabilitacyjnego).

Bibliografia nadal nie odnosi się do źródeł zagranicznych dotyczących prawa międzynarodowego; stosunkowo skromna literatura zagraniczna ogranicza się przede wszystkim do pozycji na temat polityki społecznej w Szwecji. Poprawione zostały błędy merytoryczne (np. kwalifikowanie deklaracji jako aktów prawnych), uaktualniono pozycje dotyczące niepełnosprawności oraz metryki polskich aktów prawnych.

Przyjęta przez Doktoranta systematyka rozprawy jest prawidłowa, logiczna i spójna. Kolejność analizowanych i prezentowanych zagadnień tym razem nie budzi wątpliwości i jest uzasadniona merytorycznie.

Podsumowując, wybór tematu pracy oceniam pozytywnie. Głównym celem rozprawy jest „ocena efektywności działań samorządów terytorialnych w Polsce i Szwecji w zakresie wyrównywania szans osób z niepełnosprawnością i identyfikacja przesłanek, które na tę efektywność wpływają” (s. 5) oraz „propagowanie dobrych praktyk i sformułowanie rekomendacji” (s. 7). Prawidłowo postawiona hipoteza główna, uzupełniona pięcioma posiłkowymi, została pozytywnie zweryfikowana, co pozwoliło Doktorantowi na osiągnięcie założonego celu badawczego. Weryfikacja hipotez nastąpiła przy zastosowaniu trafnie dobranych i szczegółowo objaśnionych wiodących metod badawczych – porównawczej, dogmatycznej i analizy systemowej, uzupełnionych metodą historyczną i ilościową.

Doktorant w oparciu o przeprowadzoną analizę prawną, porównawczą i ilościową przedmiotu swoich badań sformułował wnioski *de lege lata* i *de lege ferenda*. Zasadnie uznał on Szwecję za wiodące państwo w odniesieniu do polityki i narzędzi wyrównywania szans osób z niepełnosprawnością i w związku z tym uznanie tego państwa za modelowe, a zatem trafne do zbadania i porównania rozwiązań przyjętych w Szwecji i Polsce. Na uznanie zasługują postulaty *de lege ferenda*. Słusznie Doktorant wskazuje na zbliżenie polskich rozwiązań do szwedzkich. Po pierwsze, należy przyjąć rozwiązanie, w którym wsparcie dla osób z niepełnosprawnością odbywałoby się na zasadzie refundacji. Po drugie, wsparcie osób z niepełnosprawnością powinno być objęte finansowaniem działań bezpośrednio z budżetu danego samorządu. Po trzecie, system wsparcia nie powinien być uzależniony od dochodu osoby z niepełnosprawnością, który dodatkowo jest powiązany z brakiem możliwości podjęcia pracy zarobkowej. Obecny stan prawny prowadzi do krzywdzących, a nieraz i zafałszowanych sytuacji. Po czwarte, system wsparcia absolutnie nie powinien być skierowany tylko i wyłącznie do osób posiadających orzeczenie o niepełnosprawności. Powinien uwzględniać społeczny model niepełnosprawności. Rozwiązania szwedzkie są tu właściwe i powinny być wzorcem dla polskiego systemu wsparcia osób z niepełnosprawnością. Doktorant słusznie podnosi potrzebę zmian w systemie orzekania o

niepełnosprawności i uproszczenie procedury w procesie ubiegania się o pomoc ze strony państwa.

Konkluzja

Po szczegółowym zapoznaniu się poprawioną rozprawą doktorską mgr. Piotra Zająca stwierdzam, że w obecnym kształcie spełnia ona wymogi określone w art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (tj.: Dz. U. 2017 r., poz. 1789) w zw. z art. 179 ust. 1 ustawy z dnia 3 lipca 2018 r. - Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2018 r., poz. 1669 ze zm.) i stanowi oryginalne rozwiązanie problemu naukowego. Świadczy o tym satysfakcjonująca analiza rozwiązań prawnych i instytucjonalnych dotyczących efektywności systemów wsparcia osób z niepełnosprawnością w Polsce i Szwecji.